

CZU: 343.54:004

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18243179>Dan FURCULIȚA¹

antonvica84@gmail.com

ÎNDEMNUL, DETERMINAREA SAU ÎNLESNIREA LA PRESTAREA SERVICIILOR SEXUALE ONLINE: PROBLEME DE ÎNCADRARE JURIDICĂ ȘI SOLUȚII DE PERSPECTIVĂ

Abstract: Încadrarea juridică a faptei reprezintă fundamentul procesului penal, întrucât de corectitudinea acesteia depind toate etapele ulterioare. Acțiunile de îndemn, determinare sau înlesnire la prestarea serviciilor sexuale prin intermediul tehnologiilor informaționale și al comunicațiilor electronice au generat, în practică, dificultăți semnificative de calificare. Până la introducerea art. 220¹ în Codul penal al Republicii Moldova, aceste fapte erau încadrate neuniform, fiind adesea tratate ca forme ale proxenetismului, în conformitate cu 220 Cod penal, iar în alte cazuri ca producerea și difuzarea produselor pornografice, în temeiul art. 90 Cod contravențional. Astfel, în vederea armonizării legislației naționale s-a impus completarea Codului penal cu articolul 220¹ în următorii termeni: „îndemnul, determinarea sau înlesnirea la prestarea serviciilor sexuale online”, care reunește trei variante-tip de infracțiuni și două variante agravate de infracțiuni.

Cuvinte-cheie: Cod penal, încadrare juridică, servicii sexuale online, îndemn, determinare, înlesnire.

INCITEMENT, INDUCEMENT OR FACILITATION OF ONLINE SEXUAL SERVICES: LEGAL CLASSIFICATION ISSUES AND PROSPECTIVE SOLUTIONS

Abstract: The legal classification of an act represents the cornerstone of the criminal process, since all subsequent stages depend on its accuracy. Acts of incitement, inducement or facilitation of sexual services carried out through information technologies and electronic communications have, in practice, generated significant difficulties in legal classification. Prior to the introduction of Article 220¹ into the Criminal Code of the Republic of Moldova, such acts were classified inconsistently, in many instances they were treated as forms of pimping under Article 220 of the Criminal Code, while in other cases they were qualified as the production and dissemination of pornographic materials pursuant to Article 90 of the Contravention Code. Thus, in order to harmonize national

¹ Doctorand, Universitatea de Stat din Moldova (ROR: <https://ror.org/0475kvb92>), e-mail: rector@usm.md; audient INJ, candidat la funcția de procuror, ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-2928-5705>, e-mail: dan.furculita99@gmail.com

legislation with new realities, the Criminal Code was supplemented with Article 220¹, formulated as follows: „the incitement, inducement or facilitation of providing sexual services online”, witch encompasses three basic offence variants and two aggravated offence variants.

Keywords: Criminal Code; legal classification; online sexual services; incitement; inducement; facilitation.

1. INTRODUCERE

Infracțiunea, prin însăși definiția sa, presupune o atingere adusă valorilor ocrotite de legea penală, iar în contextul avansării tehnologice caracteristice secolului al XXI-lea, aceste atingeri capătă forme tot mai sofisticate, mai greu de investigat și ulterior de încadrat juridic. Progresul tehnologic și procesul accelerat de digitalizare au favorizat constant apariția și dezvoltarea serviciilor sexuale online, fiind un fenomen tot mai prezent și mai accesibil pe plan internațional. Spre deosebire de infracțiunea de proxenetism și activitățile de prostituție clasice, care sunt într-un coraport strâns, prestarea serviciilor sexuale online a trezit un șir de controverse, în mare parte în ceea ce privește încadrarea juridică a faptelor de îndemn, determinare sau înlesnire la prestarea unor astfel de servicii.

Odată cu adoptarea și intrarea în vigoare a Legii nr. 316 din 17 noiembrie 2022 *pentru modificarea unor acte normative*, legiuitorul a introdus în Codul penal al Republicii Moldova articolul 220¹, care sancționează faptele de „îndemn, determinare sau înlesnire la prestarea serviciilor sexuale online”, plasând astfel fenomenul „*streaming-ului online*” cu conținut sexual sub incidența normei penale. Nota informativă la proiectul de lege menționat supra a statuat necesitatea armonizării cadrului normativ național, care a pus în evidență diferențele conceptuale și juridice dintre pornografia online și prostituție, cele două noțiuni având câmp de aplicare diferit.¹

În acest sens, s-a impus ajustarea articolului 89 din Codul contravențional și completarea Codului penal cu articolul 220¹. Din momentul intrării în vigoare a acestui articol a devenit penalmente condamnabilă obținerea veniturilor care provin din realizarea de *streaming online*, privit ca expresie a sexualității digitale.

Inițiativa legislativă ce a implicat completarea Codului penal al Republicii Moldova vine ca o reacție la Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 36 din 2018, care prin prisma pct. 37 specifică că există un *consens științific că prostituția nu poate presupune prestarea de servicii sexuale on-line. Aceasta pentru că prestarea de servicii sexuale on-line nu implică practicarea de acte sexuale cu persoanele care beneficiază de serviciile prostituatei. Prestarea unor asemenea servicii nu implică contactul direct al corpului persoanei cu corpul celui care beneficiază de serviciile acesteia. Altfel spus, din moment ce lipsește un contact fizic, asemenea acțiuni, i.e. prestarea serviciilor sexuale on-line, nu intră sub incidența noțiunii de „prostituție”, ci a celei de „pornografie”*.²

Deși înalta Curte a venit cu o clarificare importantă cu privire la *serviciile sexuale online*, autorii proiectului de lege, precum și ai notei informative cu privire la operarea unor modificări (amendamente) în Codul contravențional al Republicii Moldova (în continuare CC RM) și în Codul penal al Republicii Moldova (în continuare CP RM) au interpretat

¹ Notă informativă la Proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative (asigurarea drepturilor victimelor în cazul infracțiunilor privind viața sexuală și violenței în familie). Disponibil: https://justice.gov.md/sites/default/files/document/attachments/nota_informativa_4.pdf (accesat la data de 10.08.2025).

² Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 36 din 19.04.2018 de inadmisibilitate a sesizărilor nr. 173g/2017 și nr. 37g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 220 din Codul penal și a articolului 89 din Codul contravențional. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 195-209.

din altă perspectivă cele stabilite de Curte, concluzionând că acțiunile de îndemn, determinare sau înlesnire la prestarea serviciilor sexuale online cad sub incidența normei penale, inclusă în Capitolul VIII al părții Speciale a Codului penal, fapte ce aduc atingere *normelor de sănătate publică și conviețuire socială*.

Sănătatea publică și conviețuirea socială se numără printre valorile societale de o deosebită importanță. Din cele expuse, se desprind două mari categorii de relații la care se aduce atingere: sănătatea publică și conviețuirea socială, și în acest sens, se impune precizarea că infracțiunile menționate supra aduc atingere, în mod direct, relațiilor de conviețuire socială.

Etimologic, conceptul de „conviețuire” provine din latinescul *convivere* (a trăi împreună), care în timp s-a concretizat în limbaj social și juridic în sintagmele „conviețuire socială” și „reguli de conviețuire socială”. Prin noțiunea de „conviețuire socială” *stricto sensu* se înțelege moralitatea populației, adică mediul social care presupune contacte mai apropiate, directe și frecvente între oameni, a căror perturbare implică o suferință morală, precum contactele care reclamă buna-cuviință și respectul reciproc, moralitatea publică și atitudinea grijulie față de patrimoniul natural și cultural. Având ca bază cele expuse, ipoteza de cercetare pornește de la premisa că infracțiunea prevăzută la art. 220¹ CP RM trebuie analizată prin prisma principiului proporționalității incriminării și a pedepsei, precum și a principiului *ultima ratio*, pentru a stabili în ce măsură încadrarea juridică a faptelor de îndemn, determinare sau înlesnire la prestarea serviciilor sexuale online corespunde exigențelor dreptului penal modern care este fundamentat pe evitarea extinderii disproporționale a represiunii penale.

2. METODOLOGIE

Cercetarea a fost realizată printr-o abordare calitativă, cu aplicarea combinată a mai multor metode, în principal metodele documentară, doctrinară și comparativă, adaptate adecvat specificului analizei. Metoda documentară a fost utilizată pentru analiza actelor normative relevante, în special Codul penal al Republicii Moldova, Legea nr. 316 din 17 noiembrie 2022 *pentru modificarea unor acte normative*, precum și alte surse relevante, în scopul identificării cadrului juridic actual aplicabil. Metoda doctrinară, a fost aplicată în analiza și examinarea materialelor științifice ale căror autori sunt S. Brînză, V. Stati și Gh. Reniță. Aplicarea metodei date a permis fundamentarea conceptuală și teoretică a subiectului analizat. Metoda analizei comparative a fost utilizată prin enumerarea și expunerea opiniunilor doctrinare. Pe lângă metodele menționate, au fost aplicate și altele, cum ar fi: logico-juridică și sistematică, care au facilitat interpretarea normei penale prin raportare la contextul normativ și al rațiunii incriminării.

Lista de abrevieri:

- art. – articolul;
- alin. – alineatul;
- CP RM – Codul penal al Republicii Moldova;
- CC RM – Codul Contravențional al Republicii Moldova;
- lit. – litera;
- Vol. – Volumul.

3. DISCUȚII ȘI REZULTATE OBȚINUTE

Prestarea unor servicii sexuale online presupune lipsa unui contact direct (fizic) în-

tre persoana care le oferă și „beneficiar” („profitor”), fapt ce a generat numeroase dezbatere doctrinare și practice referitoare la încadrarea acestui fenomen în noțiunea clasică de „prostituție”. Această situație a condus la interpretări și încadrări juridice diferite în cazuri similare: uneori faptele de îndemn, determinare sau înlesnire la prestarea serviciilor sexuale online erau calificate drept infracțiune de proxenetism, prevăzută de art. 220 CP RM, iar în alte cazuri în baza contravenției prevăzute de art. 90 CC RM, care sancționează următoarele fapte: „*producerea, comercializarea, difuzarea sau păstrarea produselor pornografice*”.

Proiectul legislativ care a condus la modificarea acestei situații a început la 15 decembrie 2021, când un grup de deputați au înregistrat în Parlamentul Republicii Moldova (organul legislativ) proiectul de lege nr. 395 *pentru modificarea unor acte normative*. Acest proiect conținea, *inter alia*, propuneri de ajustare a dispozițiilor art. 89 din CC RM, și anume în ceea ce privește desfășurarea prostituției. Totodată, proiectul propunea introducerea unui nou articol în Codul penal – art. 220¹, sub denumirea de „Organizarea serviciilor sexuale electronice”.

Ulterior, la 17 martie 2022, Cancelaria de Stat a Republicii Moldova a publicat un al doilea proiect de lege, *proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative* (asigurarea drepturilor victimelor în cazul infracțiunilor privind viața sexuală și violenței în familie). În acest proiect, propunerile anterioare au fost modificate; astfel, din art. 89 CC RM se propunea eliminarea textului „*practicarea prostituției [...] inclusiv prin intermediul tehnologiilor informaționale sau comunicațiilor electronice*”. În paralel, Codul penal urma să fie completat cu art. 220¹, intitulat „*îndemnul, determinarea sau înlesnirea prestării serviciilor sexuale online*”. Ca urmare, la 17 noiembrie 2022 a fost suplinit capitolul VIII al Părții Speciale a Codului penal – „*Infracțiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale*”, cu art. 220¹ care reunește trei variante-tip de infracțiuni și două variante agravate de infracțiuni.

Prima variantă-tip de infracțiune, prevăzută la alin. (1) art. 220¹ CP RM, se exprimă în *îndemnul, determinarea sau înlesnirea prestării de către o altă persoană a serviciilor sexuale online, constând în prezentarea persoanei angajată în activități sexuale explicite sau în reprezentarea organelor sexuale, transmise ca imagini video prin intermediul tehnologiilor informaționale sau comunicațiilor electronice în scopul obținerii directe sau indirecte a unor venituri, dacă fapta nu întrunește elementele traficului de ființe umane sau ale pornografiei infantile*.³

La rândul său, prima variantă agravantă de infracțiune, prevăzută la alin. (2) art. 220¹ CP RM, presupune săvârșirea acțiunilor prevăzută la alineatul (1):

- *asupra unei femei gravide (lit. a));*
- *de două sau mai multe persoane (lit. b));*
- *asupra a două sau mai multor persoane (lit. c)).*

Cea de-a doua variantă-tip de infracțiune, prevăzută la alin. (3) art. 220¹ CP RM, constă în săvârșirea acțiunilor prevăzute la alin. (1) sau (2), *soldate cu obținerea unui profit în proporții mari*.

Cea de-a treia variantă-tip de infracțiune, prevăzută la alin. (4) art. 220¹ Cod penal, constă în săvârșirea acțiunilor prevăzute la alin. (1) sau (2), *soldate cu obținerea unui profit în proporții deosebit de mari*.

Cea de-a doua și ultima variantă agravantă de infracțiune, specificată la alin. (5) art.

³ Codul Penal al Republicii Moldova. Nr.985-XV din 18.04.2002, în vigoare din 12.06.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 13.09.2002, nr.128-129/1012.

220¹ Cod penal, presupune săvârșirea acțiunilor prevăzută la alineatul (1) ori (2) de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală.⁴

În corespundere cu art. 52 din Codul penal, se consideră componentă a infracțiunii totalitatea semnelor obiective și subiective, stabilite de legea penală, ce califică o faptă prejudiciabilă drept infracțiune concretă.

Iar potrivit art. 113 alin. (1) Cod penal, se consideră calificare a infracțiunii determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componentei infracțiunii, prevăzute de norma penală. Infracțiunea de îndemn, determinare sau înlesnire la prestarea serviciilor sexuale online prevăzută la art. 220¹ CP RM, este caracterizată prin prezența în normă a unor modalități normative alternative de realizare a laturii obiective, cum ar fi: îndemnul, determinarea sau înlesnirea. Modalitățile normative menționate au un caracter alternativ, în sensul că realizarea oricăreia dintre ele este suficientă pentru a considera infracțiunea ca fiind consumată.

Prin îndemn se are în vedere acțiunea de a trezi interesul unei alte persoane pentru practicarea de servicii sexuale online, care poate fi realizată, spre exemplu, prin oferirea de promisiuni ce sugerează obținerea unor avantaje sau o existență mai ușoară.

Prin determinare se înțelege acțiunea de a depune eforturi orientate spre influențarea unei persoane în scopul implicării acesteia în activități sexuale online.

Prin înlesnire se are în vedere orice formă de sprijin acordat unei persoane, pentru ca aceasta la rândul ei să presteze servicii sexuale online, ca de exemplu: punerea la dispoziție a unei platforme de video-chat, amenajarea unei încăperi special pentru difuzarea în timp real a imaginilor video.

După analiza celor trei modalități normative prevăzute la art. 220¹ CP RM, respectiv îndemnul, determinarea și înlesnirea prestării serviciilor sexuale online, se impune a fi menționat un alt element important de realizare a laturii obiective, însă care este caracteristic infracțiunii de proxenetism, și anume elementul tragerii de foloase. Acest element rămâne specific normei prevăzute la art. 220 CP RM, ceea ce evidențiază o diferență structurală între cele două infracțiuni.

Spre deosebire de infracțiunea de proxenetism, art. 220¹ nu are prevăzut în structura laturii obiective elementul tragerii de foloase, fiind însă condiționat de existența unui scop special, și anume ca făptuitorul să urmărească, în schimbul prestării serviciilor sexuale online de către victimă, obținerea directă sau indirectă de venituri. Prin urmare, acțiunile de îndemn, determinare sau înlesnire la prestarea serviciilor sexuale online sunt strict condiționate de existența scopului special, în lipsa căruia art. 220¹ CP RM nu poate fi reținut la calificare.

Scopul special constă în obținerea directă sau indirectă a unor venituri; prin „venituri” urmează a fi înțelese orice foloase cu valoare economică, materiale sau exprimate în alte forme patrimoniale. În practică, aceste foloase se concretizează, în cele mai dese cazuri, în bani, totuși în condițiile dezvoltării mediului digital, obținerea de venituri poate avea loc și prin intermediul monedelor virtuale sau altor instrumente digitale cu valoare economică.

Obținerea directă sau indirectă a unor venituri constituie scopul special pe care legiuitorul îl relevă explicit. Pe lângă scopul special explicit, identificăm și un scop special implicit care derivă din însăși natura serviciilor prestate, și anume ca activitatea (victimii)

⁴ Stati, V., Furculița, D., Guzun, V. Streaming-ul online, ca expresie a sexualității digitale, în vizorul legii penale a Republicii Moldova În: Studia Universitatis. Seria „Științe sociale”. 2023. Nr. 8 (168), p. 128-137. ISSN 1814-3199.

să fie orientată spre aducerea unei satisfacții sexuale pentru utilizator.

Până la operarea modificărilor în Codul contravențional, dispoziția art. 89 alin. (1) avea următorul conținut: „Practicarea prostituției, adică satisfacerea dorinței sexuale a unei persoane, (...) inclusiv prin intermediul tehnologiilor informaționale sau comunicațiilor electronice”⁵. În această formulare se regăsea logica potrivit căreia organele de drept încadrau faptele de îndemn, determinare ori înlesnire a practicării prostituției, care se desfășurau prin intermediul unor tehnologii informaționale ori comunicații electronice, drept infracțiune de proxenetism prevăzută la art. 220 CP RM.

Pentru a încadra fapta drept proxenetism, este necesar ca făptuitorul să acționeze sub una dintre modalitățile normative alternative prevăzute la dispoziția de la alin. (1) art. 220 CP RM, respectiv: îndemnul sau determinarea la practicarea prostituției, înlesnirea practicării prostituției, ori tragerea de foloase de pe urma practicării prostituției. Prin urmare, elementul definitiv al acestei infracțiuni îl constituie existența efectivă a prostituției, practică de o altă persoană decât făptuitorul.

În acest sens, se impune menționarea modului în care autorii S. Brînză și V. Stati.⁶ abordează condițiile de reținere a noțiunii de prostituție, presupunând că fapta trebuie să îndeplinească două condiții: 1) practicarea de acte sexuale cu persoane diferite; 2) procurarea mijloacelor de existență sau a principalelor mijloace de existență ca urmare a practicării de acte sexuale cu diferite persoane.

Cele expuse de doctrinarii S. Brînză și V. Stati aduc un aport esențial cercetării, și în acest context subliniem că, în mod surprinzător, legislația Republicii Moldova nu oferă o definiție legală a noțiunii de „prostituție”, lipsind reglementarea terminologică, întrucât noțiunea nu se regăsește în niciun act normativ național.

Elementul ce genera cele mai multe întrebări și neclarități în procesul de încadrare juridică, la acel moment era legat de absența unei definiții legale a noțiunii de „prostituție”, coroborată cu formularea ambiguă a dispoziției de la art. 89 CC RM. În special sintagma „satisfacerea dorinței sexuale a unei persoane prin orice metodă și/sau mijloace” a provocat un șir de controverse interpretative.

Problema centrală care se impunea în acest context era următoarea: poate avea loc satisfacerea dorinței sexuale fără existența unui contact fizic?, ori activitățile cu conotație sexuală care își au desfășurarea prin intermediul tehnologiilor informaționale sau comunicațiilor electronice, *a priori*, exclud contactul fizic direct între corpul persoanei care prestează astfel de activități și beneficiar? În asemenea situații, în care nu era clar dacă practicarea serviciilor sexuale (satisfacerea dorinței sexuale a unei persoane), desfășurate prin intermediul internetului, se încadrau în noțiunea legală de prostituție, autoritățile optau adesea pentru tragerea la răspundere contravențională, în corespundere cu art. 90 CC RM, a persoanelor ce îndemnau sau determinau ori înlesneau asemenea activități, adică producerea, comercializarea, difuzarea sau păstrarea produselor pornografice.

În corespundere cu problematica expusă cu privire la încadrarea juridică diferențiată, în situații similare, de către organele de drept, în materia serviciile sexuale online, vom prezenta un caz din practica judiciară, ce trezește un interes aparte în care se regăsesc ambele ipoteze de calificare abordate în această cercetare, și anume: P.A. în perioada cuprinsă între luna decembrie 2014 și ianuarie 2015, aflându-se pe teritoriul mun. Chișinău, urmărind interesul organizarea prestării online a serviciilor sexuale contra plată de către

⁵ Codul Contravențional al Republicii Moldova nr. 218 din 24.10.2008, în vigoare din 03.03.2009. În Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 16.01.2009, nr. 3-6.

⁶ Brînză S., Stati V., Tratat de drept penal. Partea Specială. Vol. I. Ed. Tipografia Centrală, Chișinău, 2015. ISBN 978-9975-53-469-7 p. 1178.

alte persoane, în vederea selectării persoanelor de sex feminin, a plasat mai multe anunțuri publicitare pe siteul www.999.md cu conținutul precum că „caută persoane de gen feminin pentru muncă cu conținut video-chat străin, cu o remunerare bună de 1.000 dolari SUA”. În vederea săvârșirii acțiunilor date a închiriat apartamentul nr. X din str. Y, mun. Chișinău și a îndemnat pe M.C. să practice prostituția, manifestată prin prestarea contra plată a serviciilor sexuale în regim online utilizatorilor siteului de videochat www.chaturbate.com, iar în acest sens ia oferit locuința închiriată, a înregistrato pe siteul respectiv și ia acordat echipamentul tehnic necesar pentru desfășurarea spectacolului pornografic, prin care a comis acțiuni intenționate de înlesnire a practicării prostituției, astfel a tras foloase financiare din activitatea ilegală desfășurată.⁷

În sentința instanței, se indică faptul că acuzatorul de stat a considerat că discuțiile cu caracter sexual, îndeplinirea virtuală a fanteziilor sexuale ale clienților, apariția dezbrăcată sau în accesorii sexuale și pornografice, imitația actelor sexuale sau altor acțiuni cu tentă sexuală sau pornografică, toate exercitate în fața camerelor web reprezintă practicarea prostituției în mediul online, astfel că acțiunile lui P.A. au fost încadrate drept proxenetism, incriminându-i inculpatei săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 220 alin. (1) CP RM.

Din totalitatea probelor administrate, instanța a reținut că în acțiunile lui P.A. sunt îndeplinite elementele laturii obiective a contravenției de producere și difuzare a produselor pornografice, și nu au o încadrare penală, dat fiind faptul că nu întrunește elementele componente de infracțiune, prin urmare, acțiunile inculpatei P.A. se încadrează în prevederile art. 90 CC RM.

Instanța a ajuns la această concluzie, în principal, având ca baza interpretarea normei de drept la soluționarea cauzei, deoarece în dreptul penal al Republicii Moldova lipsește o interpretare oficială, legislativă sau judiciară, a noțiunii de prostituție. Mai mult, instanța a concluzionat că nu există un act normativ sau o hotărâre explicativă a practicii judiciare date de Curtea Supremă de Justiție în care să se definească noțiunea de prostituție.

Un aspect ce trezește interes este că instanța a constatat: ca fapta să fie definită drept prostituție, trebuie să întrunească următoarele condiții: 1) întreținerea de acte sexuale cu diferite persoane care beneficiază de serviciile prostituatei 2) procurarea mijloacelor de existență sau a principalelor mijloace de existență ca urmare a practicării de acte sexuale cu astfel de persoane.

Speța la care am făcut trimitere, prezintă o relevanță științifică și practică deosebită pentru prezenta cercetare, deoarece reflectă ambele ipoteze de calificare juridică și evidențiază divergențele de interpretare a normelor penale și contravenționale. Pe de o parte, procurorul în calitate de acuzator de stat, a formulat învinuirea în corespundere cu art. 220 alin. (1) CP RM, adică proxenetismul, întrucât inculpata ar fi îndemnat la practicarea prostituției (serviciilor sexuale în mediul online), cu obținerea unor foloase patrimoniale. În opoziție, instanța de judecată a reținut în acțiunile inculpatei faptele de producere și difuzare a produselor pornografice, acțiuni prevăzute de art. 90 CC RM.

Reafirmăm faptul că speța analizată are o incidență deosebită, întrucât în cadrul acesteia au fost puse în evidență ambele ipoteze posibile de calificare a faptelor. De altfel, până la introducerea art. 220¹ din CP RM, organele de urmărire penală și instanțele de judecată încadrau faptele similare atât în baza art. 220 CP RM, cât și în baza art. 90 CC RM.

Prezintă un interes și un alt caz: B.S. și G.I., începând cu luna ianuarie 2014 până la

⁷ Sentința Judecătorei mun. Chișinău, Sediul Ciocana din 16.08.2016. Dosarul nr. 221205308042016 (1-138/2016).

10 martie 2015, au plasat pe site-urile <http://makler.md/>, <http://999.md>, <http://ok.ru/>, <http://portfolio.md/> și alte site-uri a anunțurilor privind lucru bine plătit pentru studente frumoase fără complexe în video-chat, în continuarea acțiunilor sale au îndemnat pe P.A.,

A.A., G.A., P.V., R.F., Z.V., M.T., C.M., P.E., R.E., M.M., G.E., B.N., D.E., și M.V., să producă și difuzeze spectacole pornografice în mediul online pe site-urile de videochat cum sunt: www.mvfreecams.com, www.bongacams.com și www.runetki.com, și în acest sens, le-au adăpostite în locuințe închiriate în mai multe locații din municipiul Chișinău și le-au dotat cu calculatoare, camere web, reflectoare de lumină, accesorii porno.⁸

Acuzarea a încadrat faptele săvârșite de B.S. și G.I. drept proxenetism, în conformitate cu prevederile art. 220 alin. (2) lit. a) și c) CP RM, cu indicii calificativi, „îndemnul și înlesnirea practicării prostituției și tragerea de foloase de pe urma practicării prostituției, săvârșite de două persoane, față de mai multe persoane”. Instanța de judecată, însă, la fel ca în cauza la care am făcut trimitere anterior, a reținut în acțiunile inculpaților comiterea contravenției prevăzute de art. 90 CC RM. Nefiind de acord cu soluția adoptată, procurorul a contestat cu apel, și a solicitat recunoașterea inculpaților B.S. și G.I. drept vinovați de comiterea infracțiunii de proxenetism, în conformitate cu învinuirea formulată și susținută în cadrul ședințelor de judecată. În aceste circumstanțe, procurorul a solicitat emiterea unei hotărâri de condamnare, considerând că concluzia instanței de fond privind lipsa în acțiunilor inculpaților a elementelor constitutive ale infracțiunii de proxenetism, este una pripită și eronată, fiind în contradicție cu probatoriul administrat în cauză.

Ca urmare, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău a admis apelul declarat de procuror și a casat sentința prin care procesul penal în privința lui B.G. și G.I. a fost încetat pe motiv că fapta constituie o contravenție. Instanța de apel a pronunțat o noua hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanța, prin care i-a recunoscut vinovați pe B.G. și G.I. în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 220 alin. (2) lit. a) CP RM, fundamentând că:

Îndemnul sau înlesnirea practicării de către alte persoane a unor acte sexuale perverse, care sunt îndreptate spre satisfacerea poftelor sexuale sau a pasiunii sexuale a altuia, precum și tragerea de foloase de pe urma practicării acestora se încadrează în elementele infracțiunii prevăzute de art. 220 CP RM – proxenetism, indiferent de modalitatea prin care acestea au fost realizate. Instanța a subliniat, *inter alia*, că, în acest context, este necesar de înțeles și cauzele penale ce țin de investigarea cazurilor similare de proxenetism (prestarea serviciilor sexuale contra plată în regim online utilizatorilor diferitelor site-uri).

Un aspect ce necesită o atenție aparte este faptul că, în partea motivatoare a deciziei Colegiului penal al Curții de apel, se face trimitere la concluziile formulate de Agenția de Stat pentru Protecția Moralității, care s-a expus asupra fenomenului show-urilor live transmise prin intermediul internetului, subiect aflat, de altfel, în centrul analizei prezentului studiu. Constatările formulate de Agenție au fost puse drept bază în adoptarea deciziei, instanța reținând că, potrivit constatărilor Agenției de Stat pentru Protecția Moralității, acțiunile de expunere a părților intime ale corpului și stimularea acestora, inclusiv prin utilizarea de jucării sexuale, desfășurate în cadrul show-urilor live transmise prin intermediul camerelor web și a chat-urilor, constituie, în esență, o activitate ilicită. Potrivit evaluării Agenției, asemenea acțiuni se circumscriu noțiunii de prestare a serviciilor intime (sexuale) contra plată.

Mai mult, Agenția de Stat pentru Protecția Moralității a consemnat că persoana care prin intermediul diferitelor forme sau manipulări ale corpului său ce le efectuează în fața

⁸ Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 26.01.2016. Dosarul nr. 1a-1624/15.

camerei web și prin intermediul chat-urilor, cu scopul satisfacerii sexuale a interlocutorului, precum și având venit financiar de pe urma acestor activități, se face vinovată de practicarea prostituției, adică acordarea serviciilor de satisfacție sexuală contra plată. Pe acest fundal, reținem că Agenția de Stat pentru Protecția Moralității, constituită pe lângă Ministerul Culturii (prin Hotărârea de Guvern nr. 592 din 10.08.2022, Agenția a început procesul de lichidare), este o instituție creată în scopul contracarării tendințelor de propagare a pornografiei, sadismului și cultului violenței în artă și literatură, și are, potrivit cadrului normativ, atribuții clar determinate.

Conform pct. 6) din Regulamentul său de activitate, Agenția participă la elaborarea politicii de stat și a cadrului legislativ privind protejarea culturii și moralității, exercită controlul asupra respectării legislației și convențiilor internaționale din domeniu, acordă autorizații pentru persoanele juridice sau fizice ce prestează servicii ori difuzează materiale cu caracter erotic, elaborează materiale metodologice și acumulează informații privind producțiile ce conțin elemente cu caracter pornografic, sadic sau propagă cultul cruzimii și al violenței.⁹ Din analiza acestor prevederi rezultă clar că Agenția are un rol preponderent consultativ, de expertiză și control, nefiind investită cu competența de a emite acte normative cu forță juridică obligatorie. Prin urmare, opiniile consultative ale Agenției nu pot avea valoarea unor norme sau interpretări oficiale ale legii, ci reprezintă simple evaluări de specialitate, care la rândul lor nu pot constitui un fundament juridic suficient, ci mai degrabă reprezintă un punct de referință susceptibil de a genera un șir de controverse interpretative.

În continuarea logică și cronologică a cazurilor care le-am supus examinării, respectiv sentința instanței de fond și decizia Colegiului penal al Curții de Apel, urmează să analizăm un caz care a ajuns la o instanță superioară, și anume Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție, ce a examinat recursul înaintat de avocat în interesul inculpaților Z.I. și B.Y.D., care în perioada de timp martie - decembrie 2014, aflându-se pe teritoriul Republicii Moldova, mun. Chișinău, cât și pe teritoriul SUA, acționând împreună și de comun acord, în vederea realizării intențiilor de prestare a serviciilor sexuale contra plată de către alte persoane de sex feminin, în regim online utilizatorilor site-ului *www.myfreecams.com*. Astfel, în perioada de timp indicată supra, cet. SUA, B.Y.D., aflându-se pe teritoriul Republicii Moldova, precum și pe teritoriul SUA, prin intermediul rețelei globale internet, precum și în cadrul unor discuții pe care le-a avut cu cet. Republicii Moldova Z.I., căreia i-a solicitat să caute pe teritoriul Republicii Moldova mai multe persoane de gen feminin în vederea prestării serviciilor sexuale online. În continuare, Z.I. a plasat și publicat prin intermediul anunțurilor plasate pe *www.999.md* în vederea selectării persoanelor de sex feminin, în urma cărora a selectat mai multe persoane, pentru prestarea serviciilor sexuale online, prin intermediul platformei de videochat *www.myfreecams.com*. Altfel, Z.I. și B.Y.D. au organizat prestarea de către mai multe persoane de sex feminin a serviciilor sexuale contra plată în regim online utilizatorilor platformei de videochat *www.myfreecams.com*, astfel satisfăcând dorințele sexuale ale beneficiarilor prin spectacole pornografice, în timp ce se aflau în diferite locuri publice, și anume biblioteci municipale, baruri, apartamente și automobile închiriate în acest scop.¹⁰

Prima instanță a recalificat acțiunile incriminate inculpaților în temeiul prevederilor art. 90 CC RM, individualizând faptele drept „producerea și difuzarea produselor porno-

⁹ Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1400 din 17 decembrie 2001 cu privire la Agenția de Stat pentru Protecția Moralității pe lângă Ministerul Culturii, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 158 din 27 decembrie 2001.

¹⁰ Decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 21.06.2016. Dosarul nr. 1ra-805/2016.

grafice”. Sentința instanței a fost atacată cu apel de către procuror, prin care a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri pentru a-l recunoaște vinovat pe B.Y.D. de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (5) raportat la art. 220 alin. (2) lit. a) și c) CP RM, și pe Z.I. a recunoaște-o vinovată de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 220 alin. (2) lit. a) și c) CP RM.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, apelul procurorului a fost admis, fiind casată sentința integral, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit de prima instanță, prin care B.Y.D. și Z.I. au fost recunoscuți vinovați de comiterea infracțiunii încadrate anterior de procuror, și anume art. 220 alin. (2) lit. a) și c) CP RM, după semnele calificative „proxenetismul, adică îndemnul la prostituție, înlesnirea practicării prostituției de către o altă persoană, precum și tragerea de foloase de pe urma practicării prostituției, acțiuni săvârșite asupra două sau mai multor persoane, de două persoane” și respectiv art. 42 alin. (5) raportat la art. 220 alin. (2) lit. a) și c) CP RM, după semnele calificative „complicitate la comiterea infracțiunii de proxenetism, și anume contribuirea prin sfaturi și indicații la îndemnul la prostituție, înlesnirea practicării prostituției de către o altă persoană, precum și tragerea de foloase de pe urma practicării prostituției, acțiuni săvârșite asupra a două sau mai multor persoane, de două persoane”. În motivarea deciziei s-a menționat că:

Acțiunile inculpaților Z.I. și B.Y.D. au fost corect încadrate juridic de către procuror în baza art. 220 alin. (2) lit. a) și c) CP RM, iar ulterior au fost recalificare greșit de către prima instanță în baza art. 90 CC RM. Instanța de fond a dat o apreciere eronată situației de fapt constatate în cadrul cercetării judecătorești.

Mai mult, acțiunile de îndemn și/sau înlesnire a practicării de către alte persoane a unor acte sexuale perverse, care sunt îndreptate spre satisfacerea poftelor sexuale sau pasiunilor sexuale ale altuia, precum și tragerea de foloase de pe urma practicării acestora se încadrează în elementele infracțiunii prevăzute de art. 220 CP RM. Decizia instanței de apel a fost atacată cu recurs ordinar de către avocat în numele inculpaților, solicitând casarea integrală a deciziei instanței de apel, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi decizii prin care să fie menținută sentința instanței de fond, iar în motivarea sa *inter alia* a subliniat că prima instanță la emiterea sentinței a constatat corect că în dreptul penal al Republicii Moldova nu există niciun act normativ sau hotărâre explicativă a Plenului Curții Supreme de Justiție în care să fie definită noțiunea de prostituție. Mai mult decât atât, nu există vreun act normativ care ar egala sau definitiva serviciile de video-chat ca servicii de practicare a prostituției [...].

Judecând argumentele recursului în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție a respins recursul ca fiind inadmisibil, și a menținut decizia adoptată de Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău. În continuare, vom face trimitere doar la aspectele de drept material la care s-a expus Curtea Supremă de Justiție, fără a ne referi la aspectele de drept procedural, și în acest sens, instanța a menționat că:

Instanța de apel a reținut corect situația de fapt și a stabilit vinovăția inculpaților, dând faptei comise de inculpați o încadrare juridică corespunzătoare în baza infracțiunii de proxenetism. După examinarea cazurilor relevante și a modului în care instanțele au interpretat și aplicat normele incidente, se impune a menționa că în literatura de specialitate autohtonă s-au remarcat puține studii care au abordat diferențierea conceptuală dintre prostituție și activități de video-chat erotic (activități sexuale online).

În această ordine de idei, considerăm oportun de a face trimitere la opinia pro-

fesorului S. Brînză¹¹, potrivit căreia în practica de aplicare a legii penale s-au constatat interpretări discutabile ale noțiunii de prostituție; în unele situații, se considera drept prostituție masajul erotic sau chiar serviciile sexuale online. Iar acest fapt, în opinia autorului, vine în contradicție cu principiul fundamental al legii penale, potrivit căruia interpretarea extensivă defavorabilă este interzisă.

S. Brînză mai subliniază că noțiunea de prostituție implică, în mod esențial, practicarea de acte sexuale cu persoane diferite, aceștia beneficiind în mod direct de serviciile oferite de prostituată. Din această perspectivă autorul a argumentat în mod convingător că prestarea serviciilor sexuale online nu poate fi interpretată drept prostituție, întrucât nu presupune contactul fizic între prostituată și corpul persoanei care beneficiază de aceste servicii.

Într-o altă analiză doctrinară, publicată de V. Stati și Gh. Reniță¹², autorii au examinat și explicat controversile cu privire la delimitarea noțiunii de prostituție și activități de tip video-chat (erotic), fundamentând că acestea din urmă, în special activitățile de video-chat sau în altă concepție, denumite ca show-uri erotice, se circumscriu noțiunii de „pornografie” și nu pot fi încadrate în sensul juridic clasic al „prostituției”.

Cele expuse de autori prezintă o relevanță deosebită atât pentru doctrina dreptului penal, cât și pentru uniformizarea practicii naționale. După completarea Codului penal cu norma prevăzută la art. 220¹ și concomitent modificarea art. 89 din. CC RM, literatura de specialitate s-a orientat tot mai mult spre analiza critică a noii reglementări, mai concret examinând-o din perspectiva principiilor fundamentale ale dreptului penal. În special, s-a pus problema în ce măsură noua incriminare respectă principiul proporționalității și a pedepsei, precum și principiului *ultima ratio*.

În continuare, este necesar să examinăm noțiunea de „servicii sexuale online”, care se caracterizează prin îmbinarea a două elemente definitorii: caracterul online și natura sexuală a serviciilor. *Caracterul online* se exprimă în transmiterea datelor și imaginilor în timp real, care își au desfășurarea prin intermediul platformelor digitale, unde (victima) are nevoie de mijloace tehnice, cum ar fi: un sistem informatic dotat cu cameră video și acces la o platformă online care facilitează interacțiunea cu beneficiarii (Stripchat; MyFreeCams; OnlyFans).

Subliniem faptul că nu este obligatoriu ca (victima) să desfășoare activitățile sexuale online exclusiv prin intermediul unei platforme de streaming special concepute pentru astfel de activități. Serviciile sexuale online pot fi realizate și prin intermediul unei aplicații de comunicare generală, precum: Zoom, Google Meet, Skype, WhatsApp, Viber, Messenger etc., care oferă posibilitatea transmiterii în timp real a imaginilor și sunetului.

Totuși, se constată că cele mai răspândite și dezvoltate forme de realizare a activităților sexuale online sunt anume platformele de pe *net* special concepute în acest sens, ce facilitează interacțiunea între persoana care prestează serviciile și beneficiari, prin mecanisme rapide de conectare, căutare și plată. La acest subiect, este important de subliniat faptul că în legislația Republicii Moldova, ca și în alte state cu reglementări asemănătoare, legea penală sancționează faptele de îndemn, determinare sau înlesnire la prestarea serviciilor sexuale online, însă nu reglementează expres statutul juridic al per-

¹¹ Brînză S. Reflecții cu privire la necesitatea definirii legislative a noțiunii de prostituție. În: Revista Națională de Drept, 2015, nr. 8, p. 2-9. ISSN 1811-0770.

¹² Stati V., Reniță Gh. „Controversies traced out in the definition of prostitution in the Moldovan legislation. In Juridical Tribune. Review of Comparative and International Law, Bucharest Academy of Economic Studies, 2019 vol. 9(2), p. 402-435. Disponibil: <https://ideas.repec.org/a/asr/journal/v9y2019i2p402-435.html> (accesat la data de 15.08.2025).

soanelor care desfășoară fără implicarea altora aceste activități. Persoanele menționate sunt tratate în principal prin intermediul normei prevăzute la art. 90 CC RM.

De asemenea, menționăm faptul că legislația Republicii Moldova nu reglementează în mod direct statutul juridic al platformelor online care facilitează prestarea de servicii sexuale online, deși ele sunt disponibile și pe larg utilizate pe teritoriul țării fără a avea restricții de acces. Accesul la astfel de platforme este de principiu liber, însă utilizatorul trebuie să confirme în mod expres că are vârsta de 18 ani, și că este de acord cu termenii și condițiile de confidențialitate. Această verificare constituie singura restricție formală, fără a exista alte limitări privind accesul sau conținutul disponibil.

Prin natura sexuală a serviciilor se înțelege conținutul explicit erotic al activităților desfășurate, care este caracterizat fie prin implicarea persoanei în acțiuni sau manifestări cu caracter sexual chiar și cu sine însuși cum ar fi (automasturbarea), fie prin expunerea vizuală a organelor sexuale într-o manieră să provoace reacție erotică, respectiv producerea unei satisfacții sexuale a utilizatorului. Anterior ne-am referit la caracterul online al serviciilor, care se manifestă prin faptul că persoana îndemnată sau determinată să presteze servicii sexuale online interacționează în timp real cu utilizatorul. Cu alte cuvinte, imaginile video de natură sexuală sunt transmise prin intermediul rețelei de internet direct către beneficiar, fără a fi în prealabil înregistrate sau stocate.

Pin urmare, sintagma „servicii online” din dispoziția alin. (1) art. 220¹ CP RM nu vizează materialele video preînregistrate și ulterior distribuite, ci acele activități care presupun o transmisie directă, în timp real, între persoanele implicate. În acest sens, se poate reține raționamentul legiuitorului care a considerat necesară incriminarea acțiunilor de îndemn, determinare sau înlesnire a unor astfel de activități, fără a le include în sfera faptelor cu caracter pornografic. Activitățile pornografice, potrivit art. 90 CC RM, implică producerea, comercializarea, difuzarea sau păstrarea produselor pornografice, iar acestea presupun existența unui material stocat și ulterior distribuit.

4. CONCLUZII

Prin introducerea art. 220¹ în CP al RM, legiuitorul a venit cu o clarificare esențială în materie, stabilind expres că acțiunile de îndemn, determinare sau înlesnire la practicarea serviciilor sexuale online intră sub incidența normei penale. În același context, a fost modificat și art. 89 din CC al RM, prin excluderea posibilității practicării prostituției prin intermediul tehnologiilor informaționale sau al comunicațiilor electronice.

Această modificare a eliminat inconsecvența încadrării juridice a faptelor prevăzute la art. 220¹, altfel a exclus aplicarea art. 220 CP RM. Această dublă intervenție normativă a pus capăt unei perioade de incertitudine, însă nu a înlăturat complet debaterile doctrinare. Unii autori au apreciat că legiuitorul ar fi putut opta pentru o soluție de tragere la răspundere exclusiv în corespundere cu norma contravențională, având în vedere gradul relativ redus al pericolului social al acestor fapte și posibilitatea încadrării lor drept forme de instigare sau complicitate la contravenția prevăzută la art. 90 CC RM, care sancționează faptele de producere, comercializare, difuzare sau păstrare a produselor pornografice.

Pornind de la ipoteza de cercetare formulată în introducerea acestui studiu, considerăm că, la etapa actuală, este prematură formularea unor concluzii în ceea ce privește proporționalitatea noii încriminări prevăzute la art. 220¹ CP RM, în raport cu gradul de pericol social la care se aduce atingere prin acțiuni de îndemn, determinare sau înlesnire a practicării unor servicii sexuale online, precum și cu severitatea sancțiunii stabilite de legiuitor. Totuși, se impune a sublinia că legea penal trebuie aplicată într-o manieră pru-

dentă, pentru a evita extinderea nejustificată a represiunii penale.

În prezent, literatura de specialitate oferă un cadru foarte restrâns de cercetări asupra noii incriminări și a problematicii acesteia, situație ce relevă necesitatea stringentă a suplinirii cadrului doctrinar prin realizarea unor cercetări ulterioare. Prin urmare, direcțiile preliminare conturate în cadrul acestui studiu reprezintă o bază de lansare pentru o ulterioară analiză sistematică și aprofundată ce va fi dezvoltată și valorificată în continuare în cadrul tezei de doctorat.

BIBLIOGRAFIE**BIBLIOGRAPHY**

Notă informativă la Proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative (asigurarea drepturilor victimelor în cazul infracțiunilor privind viața sexuală și violenței în familie). Disponibil: https://justice.gov.md/sites/default/files/document/attachments/nota_informativa_4.pdf

Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 36 din 19.04.2018 de inadmisibilitate a sesizărilor nr. 173g/2017 și nr. 37g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 220 din Codul penal și a articolului 89 din Codul contravențional. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 195-209.

Codul Penal al Republicii Moldova. Nr.985-XV din 18.04.2002, în vigoare din 12.06.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 13.09.2002, nr.128-129/1012.

Stati. V., Furculița. D., Guzun. V. Streaming-ul online, ca expresie a sexualității digitale, în vizorul legii penale a Republicii Moldova În: Studia Universitatis. Seria „Științe sociale”. 2023. Nr. 8 (168), p. 128-137. ISSN 1814-3199.

Codul Contravențional al Republicii Moldova nr. 218 din 24.10.2008, în vigoare din 03.03.2009. În Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 16.01.2009, nr. 3-6.

Brînză S., Stati V. Tratat de drept penal. Partea Specială. Vol. I. Ed. Tipografia Centrală, Chișinău, 2015. ISBN 978-9975-53-469-7 p. 1178.

Sentința Judecătorei mun. Chișinău, Sediul Ciocana din 16.08.2016. Dosarul nr. 221205308042016 (1138/2016).

Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 26.01.2016. Dosarul nr. 1a-1624/15. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1400 din 17 decembrie 2001 cu privire la Agenția de Stat pentru Protecția Moralității pe lângă Ministerul Culturii, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 158 din 27 decembrie 2001.

Decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 21.06.2016. Dosarul nr. 1ra-805/2016.

Brînză S. Reflecții cu privire la necesitatea definirii legislative a noțiunii de prostituție. În: Revista Națională de Drept, 2015, nr. 8, p. 2-9. ISSN 1811-0770.

Stati V., Reniță Gh. „Controversies traced out in the definition of prostitution in the Moldovan legislation. In Juridical Tribune. Review of Comparative and International Law, Bucharest Academy of Economic Studies, 2019 vol. 9 (2), p. 402-435. Disponibil: <https://ideas.repec.org/a/asr/journal/v9y2019i2p402-435.html>